ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JEAN MISCHO
της 18ης Μαΐου 2000 *

1. Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 9 Ιουλίου 1998, η εταιρία NV Koninklijke KNP BT (στο εξής: KNP) άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, KNP BT κατά Επιτροπής [1] (στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση).

2. Με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο δέχθηκε εν μέρει, καθόσον μείωσε το επιβληθέν στην αναιρεσείουσα πρόστιμο από 3 000 000 ECU σε 2 700 000 ECU, απέρριψε όμως κατά τα λοιπά την προσφυγή της KNP κατά της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι) [2] (στο εξής: απόφαση της Επιτροπής) με την οποία η Επιτροπή επέβαλε σε 19 παραγωγούς-προμηθευτές στην κοινή αγορά πρόστιμα σε συνάρτηση με παραβάσεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ).

3. Με την προσφυγή αυτή, η KNP ζήτησε από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει πλήρως ή εν μέρει την απόφαση της Επιτροπής, να ακυρώσει το επιβληθέν πρόστιμο ή τουλάχιστον να μειώσει το ύψος του και να διατάξει τα μέτρα που το Πρωτοδικείο θα έκρινε αναγκαία.

4. Στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εκτίθενται πλήρως οι αιτιάσεις που διατυπώνει η KNP κατά της αποφάσεως της Επιτροπής και οι λόγοι για τους οποίους το Πρωτοδικείο έκρινε ότι όφειλε να δεχθεί εν μέρει μόνο τις αιτιάσεις αυτές.

5. Ενώπιον του Δικαστηρίου, η KNP διατύπωσε τα ακόλουθα αιτήματα:

Ζητείται από το Δικαστήριο:

1) να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση·

2) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής και να ακυρώσει ή μειώσει το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα, σύμφωνα με το δικόγραφο της από 7 Οκτωβρίου 1994 προσφυγής της, ή, επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ακυρώσεως (εν μέρει) της εν λόγω αποφάσεως·

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — T-309/94, Συλλογή 1998, σ. II-1007.

2 — ΕΕ L 243, σ. 1.

3) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα των διαδικασιών ενώπιον του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου.

6. Η Επιτροπή, αναιρεσίβλητη και καθής η προσφυγή πρωτοδίκως, ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·

2) να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

7. Προς στήριξη των αιτημάτων της, η KNP αναπτύσσει τέσσερις λόγους:

— ο πρώτος λόγος, που χαρακτηρίζεται ως κύριος, ο οποίος αφορά την ανεπάρκεια αιτιολογίας της αποφάσεως της Επιτροπής όσον αφορά τον καθορισμό του επιβληθέντος στην αναιρεσείουσα προστίμου·

— ο δεύτερος λόγος, που αφορά το ότι δεν ελήφθη υπόψη, για τον καθορισμό του προστίμου, η αποχώρηση της αναιρεσείουσας από τη σύμπραξη από τα τέλη του 1989 ή, τουλάχιστον η πενιχρή συμμετοχή της από το 1990·

— ο τρίτος λόγος, που αφορά το ότι ελήφθησαν υπόψη, για τον προσδιορισμό του κύκλου εργασιών βάσει του οποίου έγινε ο καθορισμός του προστίμου, πωλήσεις εντός του ομίλου που αποτελούνταν από την αναιρεσείουσα και τις θυγατρικές της·

— ο τέταρτος λόγος, που αφορά τον καθορισμό, ως σημείο ενάρξεως του χρονικού διαστήματος της παραβάσεως για την Badische Kartonfabrik (στο εξής: Badische), μια από τις επιχειρήσεις του ομίλου της, τα μέσα του 1986.

8. Οι λόγοι αυτοί θα εκτεθούν λεπτομερώς, προκειμένου να αποφευχθεί κάθε περιττή επανάληψη, εφόσον είναι αναγκαίο, καθόσον θα προχωρούμε στην εξέτασή τους.

Πρώτος λόγος, που αφορά την ανεπάρκεια αιτιολογίας της αποφάσεως ως προς τον καθορισμό του προστίμου

9. Η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο έπρεπε να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής λόγω της ως επί το πλείστον ανεπαρκούς αιτιολογίας της όσον αφορά τον καθορισμό του προστίμου.

10. Κατ' αυτήν, στην απόφαση της Επιτροπής δεν υπάρχει η παραμικρή αναφορά στη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε από την

Επιτροπή για τον καθορισμό ενός προστίμου αναλόγου προς τον κύκλο εργασιών των διαφόρων επιχειρήσεων για τις οποίες η KNP θεωρήθηκε ότι ευθύνεται, καθώς και προς τη διάρκεια και τον βαθμό της συμμετοχής κάθε μιας από αυτές στην παράβαση.

11. Δεδομένου ότι η επίκριση αυτή συμπίπτει με αυτή που διατύπωσε η αναιρεσείουσα Mo och Domsjö AB στην υπόθεση C-283/98 P, μπορώ να παραπέμψω, όσον αφορά τους λόγους που δικαιολογούν την απόρριψη αυτού του λόγου, στις προτάσεις που ανέπτυξα σήμερα στην υπόθεση αυτή.

Δεύτερος λόγος, που αφορά το ότι ελήφθη υπόψη, για τον καθορισμό του προστίμου, η εμπλοκή της KNP στη σύμπραξη μετά το 1989

12. Η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι το Πρωτοδικείο «όφειλε να αναλύσει, στην απόφασή του, το επιχείρημα ότι η Επιτροπή καταχρηστικώς επέβαλε πρόστιμο για τον μετά τα τέλη του 1989 χρόνο ή, επικουρικώς, ότι όφειλε να επιβάλει εξαιρετικά χαμηλό πρόστιμο, δεδομένης της μικρής συμμετοχής».

13. Επομένως, ισχυρίζεται ότι σε ένα από τα επιχειρήματά της δεν έδωσε απάντηση η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Όμως, αυτό δεν είναι προδήλως ακριβές, δεδομένου ότι οι σκέψεις 55 έως 59 της αποφάσεως αυτής αφιερώνονται ακριβώς στην αντίκρουση αυτού του επιχειρήματος.

14. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτίαση είναι αβάσιμη, καθόσον με αυτήν προβάλλεται ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε θέση. Όμως, μπορεί ίσως να νοηθεί διαφορετικά, δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο όχι ότι δεν έλαβε θέση, αλλά ότι δεν έκρινε βάσιμο το επιχείρημα που προέβαλε ενώπιόν του.

15. Εντούτοις, αν η αιτίαση της KNP πρέπει να νοηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν μπορεί η αιτίαση αυτή, όπως προτείνει η Επιτροπή, να απορριφθεί ως απαράδεκτη, επειδή δεν περιέχει τεκμηριωμένη επίκριση κατά της συλλογιστικής που ακολούθησε το Πρωτοδικείο, που μόνο αυτή θα μπορούσε να διαφυλάξει την αιτίαση από τη μομφή ότι δεν αποτελεί παρά απλή επανάληψη της επιχειρηματολογίας που προβλήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου.

16. Πάντοτε στο πλαίσιο του ίδιου αυτού λόγου, η αναιρεσείουσα επικρίνει το γεγονός ότι, όσον αφορά τον μετά τα τέλη του 1989 χρόνο, το Πρωτοδικείο, όταν τροποποίησε το ποσό του προστίμου που επέβαλε η Επιτροπή, εφάρμοσε στον κύκλο εργασιών της επιχειρήσεως ένα συντελεστή 7,5 %, ο οποίος είναι ακατάλληλος εν όψει της απολύτως μικρής συμμετοχής στη σύμπραξη, που η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει με την απόφασή της.

17. Η επίκριση αυτή δεν μπορεί, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, να γίνει δεκτή κατ' αναίρεση, διότι καλεί το Δικαστήριο να ελέγξει την εκ μέρους του Πρωτοδικείου χρήση της πλήρους του δικαιοδοσίας, χωρίς ουδόλως να αναφέρονται οι λόγοι που θα

δικαιολογούσαν *κατά νόμο* έναν τέτοιο έλεγχο.

18. Το γεγονός και μόνον ότι η αναιρεσείουσα δεν συμφωνεί με μία εκτίμηση στην οποία προέβη το Πρωτοδικείο ως προς το κατάλληλο ύψος του προστίμου δεν συνιστά λόγο αναιρέσεως.

19. Η διαπίστωση αυτή με ωθεί να προτείνω την απόρριψη του δεύτερου λόγου, είτε ως εν μέρει αβασίμου και εν μέρει απαράδεκτου, είτε ως πλήρως απαράδεκτου.

Τρίτος λόγος, που αφορά το γεγονός ότι ελήφθη υπόψη, για τον καθορισμό του προστίμου, το μέρος του κύκλου εργασιών που αντιστοιχεί στις πωλήσεις εντός του ομίλου

20. Η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι εσφαλμένως και κατά παραβίαση του κοινοτικού δικαίου το Πρωτοδικείο εκθέτει, στη σκέψη 112 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, όσον αφορά τις εντός του ομίλου πωλήσεις χαρτονιού, «επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα απορριπτικό στοιχείο περί του ότι η Επιτροπή όφειλε να μην τις λάβει υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου».

21. Από τα εκτιθέμενα από την ΚΝΡ στο πλαίσιο της αναπτύξεως αυτού του λόγου προκύπτει ότι, στην πραγματικότητα, διατυπώνονται διάφορες μομφές κατά του Πρωτοδικείου.

22. Η αναιρεσείουσα προσάπτει καταρχάς στο Πρωτοδικείο ότι έκρινε ότι δεν παρέσχε «κανένα στοιχείο», ενώ, από τα σημειώματα του δικηγόρου της, προκύπτει ότι υποστήριξε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι οι εσωτερικοί κύκλοι εργασιών δεν έχουν καμία σημασία.

23. Στη συνέχεια, θεωρεί ότι η υπομνησθείσα ανωτέρω διατύπωση, με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε τον ισχυρισμό της, επιτρέπει να θεωρηθεί ότι το Πρωτοδικείο παρέβη επί του σημείου αυτού την υποχρέωση αιτιολογήσεως.

24. Τέλος, υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι ελήφθησαν υπόψη πωλήσεις εντός του ομίλου για τον καθορισμό του κύκλου εργασιών που χρησίμευσε ως βάση για τον καθορισμό του προστίμου συνιστά παραβίαση «ορισμένων γενικών αρχών του δικαίου, ιδίως των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας», καθώς και παράβαση «των άρθρων 190 της Συνθήκης ΕΚ και 15 του κανονισμού 17».

25. Η πρώτη από αυτές τις μομφές, εκτός του ότι είναι σοβαρή, θέτει, κατά τη γνώμη μου, ένα πολύ λεπτό πρόβλημα, εν όψει των συνθηκών υπό τις οποίες οι διάφορες επιχειρή-

σεις στις οποίες απευθύνθηκε η απόφαση της Επιτροπής προέβαλαν ενδίκως τα δικαιώματά τους.

26. Θα περιοριστώ να υπομνήσω εδώ ότι, όσον αφορά τον καθορισμό των προστίμων, η απόφαση της Επιτροπής περιέχει μία σύντομη μόνον, αλλά επαρκή, αιτιολογία και μόνον κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία η Επιτροπή, απαντώντας σε μια ερώτησή του, παρέθεσε μια σειρά στοιχείων που είχε λάβει υπόψη για να καθορίσει το ύψος των προστίμων.

27. Ως εκ τούτου, οι τιμωρηθείσες εταιρίες είχαν πράγματι τη δυνατότητα να διατυπώσουν τις αντιρρήσεις τους επί του σημείου αυτού κατά την προφορική διαδικασία.

28. Κατά συνέπεια, δεν τίθεται ζήτημα για να θεωρηθεί ότι, κατόπιν εξετάσεως της προσφυγής και του υπομνήματος απαντήσεως που κατέθεσε η KNP ενώπιον του Πρωτοδικείου, προκύπτει ότι η κρίση που περιέχεται στη σκέψη 112 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι απολύτως θεμελιωμένη.

29. Σε ποιο στοιχείο μπορούμε τότε να στηριχθούμε προκειμένου να κρίνουμε το βάσιμο της επικρίσεως της KNP;

30. Το πρώτο βέβαιο στοιχείο είναι ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, η Badische αντιποκρινόμενη σε αίτημα της Επιτροπής να της ανακοινώσει τον κύκλο της εργασιών, προσκόμισε έναν πίνακα που η Επιτροπή έχει προσαρτήσει στο υπόμνημά της απαντήσεως στην παρούσα διαδικασία, όπου γίνεται διάκριση μεταξύ του συνολικού κύκλου εργασιών και του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε από εκτός του ομίλου επιχειρήσεις, προβάλλοντας ότι, «όσον αφορά τις ποσότητες που προορίζονται για την εσωτερική μεταποίηση σε τελικά προϊόντα, ούτε ήταν ούτε είναι διαθέσιμες στην αγορά του χαρτονιού. Κατά συνέπεια, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό των μεριδίων αγοράς της επιχειρήσεώς μας».

31. Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι σε κανένα σημείο της η απόφαση της Επιτροπής δεν επέτρεπε στην KNP να γνωρίζει αν η Επιτροπή είχε αποδεχθεί αυτή την άποψη.

32. Το τρίτο στοιχείο είναι ότι, ακόμη και γνωρίζοντας τα στοιχεία που παρέσχε η Επιτροπή κατόπιν αιτήματος του Πρωτοδικείου, η KNP δεν μπορούσε να έχει βεβαιότητα ως προς το σημείο αυτό, διότι μόλις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Επιτροπή αποκάλυψε ότι, όσον αφορά την KNP, δεν είχε λάβει υπόψη τον κύκλο εργασιών του 1990, όπως για τις άλλες τιμωρηθείσες επιχειρήσεις, αλλά, για λόγους που διευκρίνισε και δεν έπεισαν το Πρωτοδικείο, τον κύκλο εργασιών του 1989.

33. Επομένως, μόλις κατά την προφορική διαδικασία η αναιρεσείουσα μπόρεσε να διαπιστώσει ότι αυτό που ελήφθη υπόψη ήταν ο συνολικός κύκλος εργασιών της Badische.

34. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν της ήταν ασφαλώς εύκολο να αυτοσχεδιάσει διατυπώνοντας ad hoc παρατηρήσεις, από τη στιγμή που έγινε γνωστή η πραγματικότητα. Ανέπτυξε παρά ταύτα μια επιχειρηματολογία που ευλόγως ανέμενε ότι θα την ελάμβανε υπόψη το Πρωτοδικείο είτε για να τη δεχθεί είτε για να την απορρίψει;

35. Ότι τέθηκε το ζήτημα είναι βέβαιο, διότι το ίδιο το Πρωτοδικείο εκθέτει, στη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η KNP ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή «κακώς έλαβε υπόψη τις πωλήσεις χαρτονιού εντός του ομίλου».

36. Επομένως, όλο το ζήτημα συνίσταται στο αν η KNP προέβαλε απλώς μια άποψη ή αν ανέπτυξε πράγματι επιχειρήματα. Στην πρώτη περίπτωση, το Πρωτοδικείο είχε πράγματι τη δυνατότητα να κρίνει ότι «η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο περί του ότι η Επιτροπή όφειλε να μην τις λάβει υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου», μολονότι, κατά τη γνώμη μου, αυτό που όφειλε να παράσχει δεν ήταν αποδείξεις, εφόσον είχε ανακοινωθεί ο διαχωρισμός μεταξύ πωλήσεων και πωλήσεων εκτός του ομίλου κατά τη διοικητική διαδικασία, αλλά *νομικοί* λόγοι. Στη δεύτερη περίπτωση, η πρώτη και η δεύτερη μομφή που περιλαμβάνονται στον τρίτο αυτό λόγο θα ήταν βάσιμες και θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί το ενδεχόμενο ακυρώσεως.

37. Τείνω να πιστέψω ότι δεν διατύπωσε πράγματι επιχειρήματα, διότι ελάχιστα γίνεται αντιληπτό γιατί, αν είχε υπάρξει επιχειρηματολογία, το Πρωτοδικείο θα είχε αμελήσει να την απορρίψει, πράγμα που θα του ήταν εύκολο, δεδομένου ότι το έπραξε με την εκδοθείσα την ίδια ημέρα απόφασή του στην υπόθεση Europa Carton κατά Επιτροπής[3], όπου η προσφεύγουσα έβαλλε, και αυτή επίσης, κατά του ότι ελήφθησαν υπόψη πωλήσεις εντός του ομίλου.

38. Εντούτοις, δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι είμαι βέβαιος, παρά το γεγονός ότι η Επιτροπή εκθέτει ότι, όπως θυμούνται οι υπάλληλοί της, «ο εκπρόσωπος της προσφεύγουσας ουδόλως διευκρίνισε *γιατί* οι πωλήσεις αυτές προς μια θυγατρική εταιρία έπρεπε να διαχωριστούν».

39. Σε μια τέτοια κατάσταση, νομίζω ότι οι αμφιβολίες θα πρέπει να συνηγορούν υπέρ της KNP, ιδίως αν συμπεριληφθεί το γεγονός ότι περιήλθε, προκειμένου να προβάλει τα επιχειρήματά της, σε μια κατάσταση η οποία, όπως τόνισα πιο πάνω, ήταν κάθε άλλο παρά ιδανική. Όμως, πριν προτείνω την ακύρωση, οφείλω να εξετάσω αν η ακύρωση αυτή δικαιολογείται, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, «αν το σκεπτικό μιας αποφάσεως του Πρωτοδικείου ενέχει παράβαση του κοινοτικού δικαίου, αλλά το διατακτικό της αποφάσεως είναι βάσιμο για άλλους νομικούς λόγους, η αναίρεση πρέπει να απορριφθεί»[4].

40. Για τον λόγο αυτό, νομίζω ότι πρέπει να εξετάσω την τρίτη μομφή που διατυπώνεται και η οποία αφορά την ουσία, δηλαδή τον

3 — Απόφαση της 14ης Μαΐου 1998, T-304/94 (Συλλογή 1998, σ. II-869, σκέψεις 120 έως 131).

4 — Απόφαση της 9ης Ιουνίου 1992, C-30/91 P, Lestelle κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-3755, σκέψη 28).

προσδιορισμό του κύκλου εργασιών που έχει ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου.

41. Εντούτοις, θεωρώ ότι ορθώς η Επιτροπή δεν ελέγχθηκε από το Πρωτοδικείο διότι έλαβε ως βάση τον συνολικό κύκλο εργασιών της Badische στον τομέα του χαρτονιού.

42. Πράγματι, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο με την προπαρατεθείσα απόφαση Europa Carton κατά Επιτροπής:

«Αν δεν ελαμβάνοντο υπόψη οι εντός της (...) παραδόσεις χαρτονιού, θα παρεχόταν αναπόφευκτα αδικαιολόγητο πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις καθέτου συγκεντρώσεως.

Στην περίπτωση αυτή, δεν θα υπολογιζόταν το αντλούμενο από τη σύμπραξη όφελος, οπότε η κύρωση εις βάρος της οικείας επιχειρήσεως δεν θα ήταν ανάλογη προς το βάρος της επιχειρήσεως στην αγορά των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της παραβάσεως.»

43. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι ο τρίτος λόγος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Τέταρτος λόγος, που αφορά τον καθορισμό του σημείου ενάρξεως της παραβάσεως για μία από τις εταιρίες του ομίλου

44. Η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, καταλογίζοντάς της, για τον καθορισμό του προστίμου, την ευθύνη για τις αξιόποινες ενέργειες της Badische από τα μέσα του 1986, ενώ απέκτησε την εταιρία αυτή μόλις την 1η Ιανουαρίου 1987, παραβίασε συγχρόνως την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως καθώς και της αναλογικότητας και παρέβη το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 253 ΕΚ) και το άρθρο 15 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης [5], και ότι το Πρωτοδικείο, εγκρίνοντας αυτόν τον τρόπο ενεργείας χωρίς να παράσχει την παραμικρή προς τούτο διευκρίνιση, ενώ η αναιρεσείουσα τον είχε αμφισβητήσει, παρέβη το κοινοτικό δίκαιο και, επομένως, την υποχρέωση αιτιολογήσεως.

45. Και εδώ επίσης, όπως και στην περίπτωση του προηγούμενου λόγου, η Επιτροπή αρνείται τους ισχυρισμούς της αναιρεσείουσας. Ισχυρίζεται ότι δεν ανεύρε «κανένα ίχνος ενός τέτοιου λόγου ή επιχειρήματος όσον αφορά τον καθορισμό του προστίμου ούτε στο δικόγραφο της προσφυγής ούτε στο υπόμνημα απαντήσεως. Ούτε οι υπάλληλοι της Επιτροπής θυμούνται να τέθηκε το ζήτημα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση». Καταλήγει ότι ο λόγος αυτός είναι απαράδεκτος.

5 — ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25.

46. Προτού εξετάσω αν αυτό πράγματι συμβαίνει, αρχίζω με τη διαπίστωση ότι, πράγματι, όπως ισχυρίζεται η KNP, η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση σε κανένα σημείο της δεν θίγει το ζήτημα από ποιο χρονικό σημείο θα μπορούσε να καταλογιστεί στην KNP ευθύνη λόγω της συμμετοχής της Badische στη σύμπραξη, ενώ το ίδιο το ζήτημα της λήξεως της συμμετοχής της Badische στη σύμπραξη εξετάστηκε στις σκέψεις 55 έως 60 της εν λόγω αποφάσεως.

47. Δεν αντανακλά η σιωπή αυτή απλώς το γεγονός ότι το ζήτημα ουδέποτε τέθηκε από την KNP; Αν η KNP διευκρίνιζε ότι μόλις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επέστησε την προσοχή του Πρωτοδικείου στην αμφισβητούμενη αυτή πτυχή της αποφάσεως, θα αντιμετωπίζαμε το ίδιο δίλημμα όπως και με τον τρίτο λόγο. Αυτό όμως — θα τολμούσα να πω ευτυχώς — δεν συμβαίνει.

48. Πράγματι, αρκεί να εγκύψουμε στα ενώπιον του Πρωτοδικείου έγγραφα της KNP για να διαπιστώσουμε ότι, ενώ η αναιρεσείουσα δεν γνώριζε λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο υπολογίστηκε το πρόστιμο, προέβαλε, έναντι της αιτιολογικής σκέψεως 149 της αποφάσεως της Επιτροπής, όπου εκτίθεται ότι «η KNP κατείχε επίσης καθ' όλην την υπό εξέταση περίοδο το 95 % της γερμανικής επιχείρησης χαρτονιού Herzbergerpapierfabrik, στην οποία ανήκε και η Badische Kartonfabrik», ότι η Badische εντάχθηκε στον όμιλό της μόλις την 1η Ιανουαρίου 1987 και ζήτησε από το Πρωτοδικείο να συναγάγει τις σχετικές συνέπειες.

49. Η επιχειρηματολογία που αναπτύσσει συναφώς περιέχεται στα σημεία 7 και 8 καθώς και 12 έως 14 του δικογράφου της, ενώ στο σημείο 7 του υπομνήματος απαντήσεως υπενθυμίζεται η ημερομηνία αποκτήσεως της Badische.

50. Επομένως, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός, όπως πιστεύει η Επιτροπή, ότι, με τον τέταρτο λόγο της, η KNP προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δεν απάντησε σε επιχείρημα το οποίο, πράγματι, δεν είχε προβληθεί ενώπιόν του. Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτός.

51. Μπορεί, παρά ταύτα, να προκαλέσει τον έλεγχο της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως;

52. Αναπτύσσοντας την άποψή της επί του λόγου αυτού, η Επιτροπή είπε τα ακόλουθα: «Η Επιτροπή υπενθυμίζει εκ νέου, όλως επικουρικώς, ότι το Πρωτοδικείο καθόρισε το πρόστιμο σε 2 700 000 ECU με τη σχετική του απόφαση, ασκώντας έτσι την πλήρη δικαιοδοσία του (σκέψη 114). Δεδομένου ότι δεν έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει άμεση γνώση των περιστατικών (...), το Δικαστήριο δεν μπορεί να ασκήσει την πλήρη αυτή

δικαιοδοσία στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως».

53. Οι ισχυρισμοί αυτοί νομίζω ότι είναι αποτέλεσμα μιας ατυχούς συγχύσεως. Το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο έκανε χρήση της πλήρους δικαιοδοσίας για να καθορίσει το πρόστιμο δεν μπορεί, κατά κανένα τρόπο, να σημαίνει ότι ο καθορισμός αυτός δεν μπορεί να ακυρωθεί από το Δικαστήριο ακόμα και όταν αυτό κρίνει κατ' αναίρεση.

54. Πράγματι, η πλήρης δικαιοδοσία δεν έχει καμία σχέση με την αυθαιρεσία. Το Πρωτοδικείο είναι, ασφαλώς, ελεύθερο να κρίνει ποιο πρέπει να είναι το ύψος του προστίμου, πλην όμως πρέπει να προβεί σ' αυτή την εκτίμηση υπό προσήκουσες συνθήκες, κυρίως βάσει ακριβών στοιχείων.

55. Αυτό προκύπτει σαφέστατα από την απόφαση Ferriere Nord κατά Επιτροπής[6] κατά την οποία:

«Όσον αφορά τον προβαλλόμενο άδικο χαρακτήρα του προστίμου, πρέπει να τονιστεί ότι, όταν το Δικαστήριο αποφαίνεται επί νομικών ζητημάτων στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, δεν πρέπει να υποκαθιστά, για λόγους επιείκειας, το Πρωτοδικείο, όταν αποφαίνεται κατά πλήρη δικαιοδοσία επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις, οι οποίες παραβιάζουν το κοινοτικό δίκαιο (απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, C-310/93 P, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-865, σκέψη 34). Αντιθέτως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εξετάζει αν το Πρωτοδικείο απάντησε επαρκώς κατά νόμο στο σύνολο των επιχειρημάτων που προέβαλε η αναιρεσείουσα όσον αφορά την ακύρωση ή τη μείωση του προστίμου.

Πρέπει καταρχάς να υπενθυμιστεί (βλ. διάταξη της 25ης Μαρτίου 1996, C-317/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-1611) ότι, αφενός, το άρθρο 15, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 17 καθορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται ώστε η Επιτροπή να μπορεί να επιβάλει πρόστιμα (προϋποθέσεις επιβολής προστίμου)· μεταξύ των προϋποθέσεων αυτών περιλαμβάνεται εκείνη που αφορά την εκ προθέσεως ή εξ αμελείας τέλεση της παραβάσεως. Αφετέρου, στο δεύτερο εδάφιο της διατάξεως αυτής ρυθμίζεται ο καθορισμός του ύψους του προστίμου, το οποίο συναρτάται προς τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.»

56. Όμως, είναι προφανές, εν προκειμένω, ότι το Πρωτοδικείο άσκησε την πλήρη του δικαιοδοσία κρίνοντας ορθό να θεωρήσει την KNP υπεύθυνη για τη συμπεριφορά της Badische από τα μέσα του 1986. Πράγματι, αρκεί η αναφορά στις σκέψεις 96 έως 114 της

6 — Απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-219/95 P (Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψεις 31 και 32).

αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως για να διαπιστωθεί ότι το Πρωτοδικείο ούτε εκδήλωσε ποτέ την πρόθεση, αγνοώντας πλήρως τις στηριζόμενες στην απόκτηση της Badische την 1η Ιανουαρίου 1987 από την KNP, να θέσει υπό αμφισβήτηση το βάσιμο του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι η αναιρεσείουσα έπρεπε να ευθύνεται για την πλημμελή συμπεριφορά της Badische ως προς τα 60/60 της διάρκειας της παραβάσεως, δηλαδή από τα μέσα του 1986 έως τον Απρίλιο του 1991.

57. Μια τέτοια άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας εμπίπτει, πράγματι, στην έννοια της υπερβάσεως εξουσίας, διότι η ευχέρεια εκτιμήσεως δεν μπορεί να ασκείται νομίμως παρά μόνον από τη στιγμή που λαμβάνονται υπόψη ακριβή δεδομένα σε σχέση με πραγματικά περιστατικά. Επομένως, δεν μπορώ παρά να προτείνω στο Δικαστήριο να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον αυτή καθόρισε σε 2 700 000 ECU το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην KNP, θεωρώντας την υπεύθυνη για την παράβαση που διέπραττε η Badische από τα μέσα του 1986.

58. Η ακύρωση αυτή δεν πρέπει εντούτοις, κατά τη γνώμη μου, να συνεπάγεται την αναπομπή της υποθέσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου. Πράγματι, προκειμένου να συναχθούν οι συνέπειες της ακυρώσεως, ουδόλως χρειάζεται, εφόσον δεν αμφισβητείται το βάσιμο των εκτιμήσεων του Πρωτοδικείου ως προς το γενικό επίπεδο των προστίμων, να εξεταστούν τα στοιχεία των πραγματικών περιστατικών, παρεχομένης στους διαδίκους της δυνατότητας να αναπτύξουν συναφώς επιχειρήματα.

59. Αρκεί να συναχθούν οι συνέπειες από το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο δέχθηκε, όσον αφορά την Badische, την ύπαρξη παραβάσεως υπερβολικά μακράς διάρκειας και να μειωθεί, κατά ορθή αναλογία, το ποσό του προστίμου.

60. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει ότι η υπόθεση είναι ώριμη προς έκδοση αποφάσεως, να ασκήσει το ίδιο την πλήρη δικαιοδοσία που παρέχει στον κοινοτικό δικαστή ο κανονισμός 17 και, στο πλαίσιο της ασκήσεως της δικαιοδοσίας αυτής, να μειώσει σε 2 600 000 ευρώ το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην KNP.

Επί των δικαστικών εξόδων

61. Είναι σαφές ότι η ακύρωση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έστω και σε ένα σημείο, πρέπει να έχει συνέπειες και για το ύψος των εξόδων. Το Πρωτοδικείο, με την απόφασή του, όρισε ότι η αναιρεσείουσα φέρει τα δικαστικά της έξοδα καθώς και το ήμισυ των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, η οποία φέρει το ήμισυ των δικών της εξόδων.

62. Προτείνω να τροποποιηθεί η κατανομή αυτή και η αναιρεσείουσα να φέρει, εκτός από τα δικαστικά της έξοδα, μόνον τα δύο πέμπτα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή. Δεδομένου ότι πρόκειται για έξοδα που αφορούν τη διαδικασία αναιρέσεως, θεωρώ, εν όψει του γεγονότος ότι η αναιρεσείουσα ηττήθηκε όσον αφορά τους περισσότερους από τους λόγους της, ότι ενδείκνυται να φέρει τα δικαστικά της έξοδα και τα δύο τρίτα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή.

Πρόταση

63. Εν όψει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφασίσει ως εξής:

«— Αναιρεί την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-309/94, KNP BT κατά Επιτροπής, καθόσον καθόρισε το ποσό του επιβληθέντος στην αναιρεσείουσα προστίμου σε 2 700 000 ECU και καθόσον την καταδίκασε στα δικαστικά της έξοδα καθώς και στο ήμισυ των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στη δε Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο ήμισυ των εξόδων της.

— Καθορίζει το πρόστιμο σε 2 600 000 ευρώ.

— Η αναιρεσείουσα φέρει, όσον αφορά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου, εκτός των δικών της εξόδων, τα 2/5 των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και, όσον αφορά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, εκτός από τα δικά της έξοδα, τα 2/3 των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

— Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων φέρει, όσον αφορά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου, τα 3/5 των εξόδων της και, όσον αφορά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, το 1/3 των εξόδων της.

— Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά.»